

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 232/2010-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. júna 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom Mgr. R. T., B., ktorou namieta

a) porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 9/2009 a jeho uznesením zo 16. júla 2009, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 12/2009 a jeho uznesením z 25. augusta 2009 v súvislosti s jeho právom na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým súdom a právom na preskúmanie zákonnosti väzby,

b) porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. augusta 2009 v súvislosti s jeho právom na riadne odôvodnenie väzobných rozhodnutí a ich preskúmateľnosť a právom byť prepustený počas konania,

c) porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a postupom Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 9/2009, ako

aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Tošs 14/2009, sp. zn. 6 Ndt 14/2009 a sp. zn. 1 Tost 12/2009 v súvislosti s jeho právom na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. novembra 2009 doručená sťažnosť M. M., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. R. T., B., z ktorej obsahu možno vyvodit', že ňou namieta

a) porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 9/2009 a jeho uznesením zo 16. júla 2009, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 12/2009 a jeho uznesením z 25. augusta 2009 v súvislosti s jeho právom na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým súdom a právom na preskúmanie zákonnosti väzby,

b) porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením špecializovaného súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. augusta 2009 v súvislosti s jeho právom na riadne odôvodnenie väzobných rozhodnutí a ich preskúmateľnosť a právom byť prepustený počas konania,

c) porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) a postupom špecializovaného súdu v konaní

vedenom pod sp. zn. Tp 9/2009, ako aj postupom najvyššieho súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Tošs 14/2009, sp. zn. 6 Ndt 14/2009 a sp. zn. 1 Tost 12/2009 v súvislosti s jeho právom na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby.

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, Odboru západ sp. zn. ČVS: PPZ-32/BOK-Z-2007 z 26. októbra 2007 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre prečin poškodzovania cudzej veci formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. a) k § 245 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom v tomto uznesení. Následne bolo sťažovateľovi uznesením vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície v Trenčíne (ďalej aj „vyšetrovateľ“) sp. zn. ČVS: KRP-63/OVK-TN-2008 z 27. septembra 2008 v spojení s opravným uznesením toho istého orgánu sp. zn. ČVS: KRP-63/OVK-TN-2008 zo 17. októbra 2008 vznesené obvinenie pre pokračovací zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 3 písm. c) a 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a i) Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom v tomto uznesení.

Uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Trenčín sp. zn. 0 Tp 72/2008 z 1. októbra 2008 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6 Tpo 98/08 z 30. októbra 2008 bol sťažovateľ vzatý z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku do väzby; väzba začala plynúť dňom 27. septembra 2009 od 23.50 h.

Uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: KRP-63/OVK-TN-2008 z 8. decembra 2008 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 a ods. 2 písm. b) Trestného zákona a pokračovací zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a i) Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom v tomto uznesení.

Písomným upovedomením vyšetrovateľa zo 6. februára 2009 bol sťažovateľ podľa § 206 ods. 6 Trestného poriadku upozornený na okolnosť, že skutky, pre ktoré mu bolo

vznesené obvinenie uzneseniami z 26. októbra 2007 a 27. septembra 2008, budú v ďalšom konaní právne kvalifikované ako pokračovací zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) a b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona a § 141 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu so zločinom založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona.

Uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: KRP-63/OVK-TN-2008 z 12. marca 2009 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie

„v skutku č. 1, 2, 3, 4 za pokračovací zločin poškodzovania cudzej veci § 245 ods. 1, ods. 2 písmeno b), ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a), b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 140 písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 141 písm. i) Trestného zákona, v skutku č. 2, 3 v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona,

v skutku č. 2, 3, 4 za pokračovací zločin útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona, v skutku č. 2 a 3 v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona,

v skutku č. 5 za obzvlášť závažný zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. b), ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. a) s poukazom na § 140 písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona,

v skutku č. 6 a 7 za pokračovací obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 4 písm. c) s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona,

v skutku č. 8, 9, 10 za pokračovací trestný čin poškodzovania cudzej veci podľa § 257 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona spáchaného formou účastníctva podľa § 10 ods. 1 písm. a) Trestného zákona účinného do 01. 01. 2006.“

Na základe návrhu prokurátora špeciálnej prokuratúry na predĺženie lehoty trvania väzby č. k. VII/2 Gv 9/09-45 z 5. marca 2009 bola uznesením sudkyne pre prípravné konanie bývalého Špeciálneho súdu v Pezinku (ďalej len „špeciálny súd“, po 17. júli 2009 „špecializovaný súd“) sp. zn. Tp 9/2009 zo 17. marca 2009 v spojení s uznesením

najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 6/2009 z 26. marca 2009 sťažovateľovi predĺžená lehota trvania väzby do 27. septembra 2009.

Sťažovateľ podaním z 20. mája 2009 adresovaným Generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) požiadal o prepustenie z väzby na slobodu a podaním z 21. mája 2009 požiadal o prepustenie z väzby na slobodu aj Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“); obe žiadosti boli podľa tvrdenia sťažovateľa doručené špeciálnej prokuratúre 26. mája 2009, ktorá ich 2. júna 2009 predložila špeciálnemu súdu na rozhodnutie.

Ďalším podaním z 21. mája 2009 adresovaným špeciálnemu súdu sťažovateľ požiadal o prepustenie z väzby na slobodu a nahradenie svojej väzby písomným sľubom. Táto žiadosť podľa tvrdenia sťažovateľa bola 2. júna 2009 špeciálnym súdom zaslaná na vyjadrenie špeciálnej prokuratúre a následne 3. júna 2009 vrátená špeciálnemu súdu so zamietavým stanoviskom špeciálnej prokuratúry.

Podaniami z 23. mája 2009 adresovanými špeciálnemu súdu a jeho predsedovi (doručenými 29. mája 2009) sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti sudkyne pre prípravné konanie špeciálneho súdu, a to *„jednak z dôvodu jej postupu pri ustanovovaní mi obhajcu, jednak z dôvodu, že jej bolo zapálené auto a ja som obvinený za rovnakú trestnú činnosť“*.

Špeciálny súd uznesením sp. zn. Tp 9/2009 z 2. júna 2009 rozhodol, že sudkyňa pre prípravné konanie špeciálneho súdu Z. C. nie je vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci vedenej na špeciálnom súde pod sp. zn. Tp 9/2009 obvineného M. M. a spol.; označené uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 10. júna 2009. Sťažovateľ podal proti nemu 11. júna 2009 sťažnosť, ktorá bola špeciálnemu súdu doručená 17. júna 2009. Najvyšší súd sťažnosť sťažovateľa uznesením sp. zn. 2 Tošs 14/2009 z 24. júna 2009 zamietol, pričom spis sp. zn. Tp 9/2009 bol 1. júla 2009 vrátený späť špeciálnemu súdu.

Dňa 8. júla 2009 bolo špeciálnemu súdu doručené oznámenie sťažovateľovho obhajcu JUDr. I. P. o jeho vyčiarknutí zo zoznamu advokátov.

Dňa 13. júla 2009 sťažovateľ na verejnom zasadnutí špeciálnemu súdu v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadostiach o prepustenie z väzby predložil súdu písomné podanie z 13. júla 2009 označené ako „*právna argumentácia*“.

Uznesením špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009 bolo o žiadostiach sťažovateľa rozhodnuté tak, že žiadosť o prepustenie z väzby sa zamietá a písomný sľub sa neprijíma. Uznesenie špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009 bolo doručené ustanovenému obhajcovi sťažovateľa 21. júla 2009 a sťažovateľovi „až“ 3. augusta 2009, „*nakoľko na základe pokynu dozorujúcej prokurátorky som sa prechodne nachádzal v Ústave na výkon väzby v Bratislave, o čom špecializovaný trestný súd nemal vedomosť, nakoľko úrad špeciálnej prokuratúry neinformoval špecializovaný trestný súd o mojom premiestnení z Ústavu na výkon väzby v Leopoldove*“.

Proti označenému uzneseniu špeciálneho súdu zo 16. júla 2009 podal sťažovateľ 2. augusta 2009 sťažnosť, v rámci ktorej zároveň vzniesol aj námietku zaujatosti proti všetkým sudcom najvyššieho súdu určených na rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam špeciálneho súdu. Sťažnosť bola najvyššiemu súdu doručená 5. augusta 2009. Dňa 12. augusta 2009 bol spis predložený predsedovi najvyššieho súdu na určenie senátu, ktorý rozhodne o námietke zaujatosti. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Ndt 14/2009 z 13. augusta 2009 bolo rozhodnuté, že sudcovia uvedení v predmetnom uznesení nie sú vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci obvineného M. M. a spol. vedenej najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 12/2009.

Dňa 18. augusta 2009 bol určený termín na rozhodnutie o sťažnosti z 2. augusta 2009 na 25. august 2009; najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. augusta 2009 sťažnosť sťažovateľa zamietol, pričom toto uznesenie mu bolo doručené 2. septembra 2009 rovnako, ako aj jeho obhajcovi.

Vychádzajúc z uvedeného skutkového stavu sťažovateľ tvrdí, že
„Z dôvodov uvedených nižšie

- 1) bolo porušené moje právo na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým súdom a práva na preskúmanie zákonnosti väzby (časť II. tohto podania),
- 2) bolo porušené moje právo na riadne odôvodnenie väzobných rozhodnutí a právo byť prepustený počas konania (časť III. tohto podania),
- 3) bolo porušené moje právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby (časť IV. tohto podania)“.

V ďalších častiach sťažnosti sťažovateľ uvádza právnu argumentáciu k citovaným právnym záverom.

1. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým súdom a práva na preskúmanie zákonnosti väzby sťažovateľ analyzuje príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ako aj kľúčové právne východiská ústavného súdu vyjadrené v náleze sp. zn. PL. ÚS 17/08, ktoré sa vzťahujú na právnu charakteristiku špeciálneho súdu. V tejto súvislosti sťažovateľ konštatuje, že pojem „súd“ podľa judikatúry ESLP k dohovoru možno „definovať ako zákonom zriadený, nezávislý a nestranný orgán, ktorý v konaní súdneho charakteru je oprávnený a povinný rozhodovať zo záväzným účinkom v sporoch a veciach, ktoré sú mu predložené“, pričom „Z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 17/08 je zrejmé, že bývalý Špeciálny súd nespĺňal atribút nezávislosti, keď výkonnej moci zákonodarca priznal neprimerane silné postavenie, ktoré nie je v súlade so systémom brzd a protiváh ako ťažiskovým prvkom demokratickej formy vlády. Ide o narušenie ústavného princípu delby moci spôsobom, ktorý odporuje zásadám implikovaným v koncepcii demokratického štátu tak, ako ju zaručuje čl. 1 ods. 1 ústavy.“.

Na tomto základe sťažovateľ tvrdí, že „rozhodovanie o návrhu na predĺženie lehoty trvania mojej väzby do 27. 09. 2009 vyššie uvedeným zárukám vyplývajúcim z práva na preskúmanie zákonnosti väzby nevyhovelo, keď o ňom rozhodoval bývalý Špeciálny súd, ktorý nespĺňal požiadavky nezávislého súdu, v dôsledku čoho postupom a uznesením sudkyne pre prípravné konanie bývalého Špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 17. 03.

2009 boli porušené moje práva vyplývajúce z čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2 a čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Naviac požiadavky nezávislého súdu nespĺňal ani najvyšší súd, ktorý rozhodoval o mojej sťažnosti proti uzneseniu bývalého Špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 17. 03. 2009, v dôsledku čoho boli postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 6/2009 z 26. 03. 2009 porušené moje práva vyplývajúce z čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2 a čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, a to z nižšie uvedených dôvodov.“. V tejto súvislosti sťažovateľ zdôrazňuje, že „dôvody, ktoré viedli ústavný súd k záveru o narušení garancie sudcovskej nezávislosti sudcov bývalého Špeciálneho súdu sa vzťahovali aj na sudcov najvyššieho súdu, ktorí rozhodovali o opravnom prostriedku proti rozhodnutiam bývalého Špeciálneho súdu. I ohľadne týchto sudcov existoval špecifický právny režim pre ich výber a výkon ich funkcie podmienený dohľadom bezpečnostného orgánu výkonnej moci a s tým spojené nedostatočné právne garancie pred zasahovaním do výkonu ich právomoci...“.

Sťažovateľ navyše považuje za nedôvodnú „argumentáciu uvedenú v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. 08. 2009 v súvislosti s nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08, podľa ktorej citovaný nález ústavného súdu v časti 9. obsahuje záver, že rozhodnutia Špeciálneho súdu vydané v trestnom konaní, nie sú týmto rozhodnutím ústavného súdu dotknuté, v dôsledku čoho najvyšší súd... všetky rozhodnutia bývalého Špeciálneho súdu musí považovať za platné a plne legitímne...“.

Podľa sťažovateľa sa totiž časť 9 odôvodnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 smerujúca k bodu 3 výroku predmetného nálezu („Právoplatné, ale nevykonané rozsudky Špeciálneho súdu vydané v trestnom konaní do dňa straty účinnosti zákona č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie sú na základe tohto rozhodnutia dotknuté dôvodom na obnovu konania podľa ustanovení Trestného poriadku v zmysle § 41b zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov“) „vzťahuje len na rozsudky Špeciálneho súdu, nie aj

na uznesenia Špeciálneho súdu... Naviac je potrebné dodať, že ustanovenie § 41b zákona o ústavnom súde sa nevzťahuje na právoplatné uznesenia vydané v trestnom konaní.“

2. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na riadne odôvodnenie väzobných rozhodnutí a práva byť prepustený počas konania (čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2 a čl. 17 ods. 5 ústavy, čl. 5 ods. 3 a čl. 5 ods. 4 dohovoru) sťažovateľ uvádza, že uznesenie špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009 síce „obsahuje stručné zhrnutie mojich námietok uplatnených v žiadostiach o prepustenie z väzby a vo vyjadrení z 13. 07. 2009, na ktoré týmto odkazujem, vlastné odôvodnenie väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b), c) Trestného poriadku je však nedostatočné. Tieto sú odôvodnené všeobecne, veľmi stručne (v jednom odseku na strane 6) a s poukazom na predchádzajúce väzobné rozhodnutia. Odôvodnenie mojej väzby je v zásade rovnaké v návrhoch prokuratúry i súdnych rozhodnutiach od môjho vzatia do väzby. V žiadnom z uvedených dokumentov nie je individualizované skutkové a následne právne odôvodnenie mojej väzby. Naviac, v súvislosti s odôvodnením kolúznež väzby predmetné uznesenie paušálne odkazuje na výpovede už vo veci vypočutých svedkov – poškodených, ktorí pri svojich výpovediach pred vyšetrovateľom mali prejavovať strach o seba, ako aj rodinných príslušníkov z mojej osoby, títo svedkovia však nie sú vôbec bližšie konkretizovaný.“

Podľa sťažovateľa aj „uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. 08. 2009 len opakuje odôvodnenie väzobných dôvodov bez ich skutkovej a následne aj právnej individualizácie.

Naviac je potrebné dodať, že s mojimi konkrétnymi námietkami uplatnenými vo vyjadrení z 13. 07. 2009 a sťažnosti z 02. 08. 2009 proti trvaniu väzby, na ktoré týmto odkazujem, sa predmetné rozhodnutia žiadnym spôsobom nevysporiadali, z dôvodu ktorého ich považujem i za nepreskúmateľné. Okrem toho z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. 08. 2009 nie je zrejmé, ako sa súd vysporiadal s mojimi ďalšími námietkami uplatnenými v sťažnosti z 02. 08. 2009, a to námietkou o nekompletnosti spisu predloženého špecializovanému trestnému súdu, v ktorom sa nenachádzali CD nosiče so záznamom nahrávky z diktafónu a ich prepis a námietkou, že som v podstate za ten istý skutok, ktorý bol následne rozšírený, vo väzbe už druhý krát.“

Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľ po poukaze na príslušnú judikatúru ESLP konštatuje, že „uznesenie bývalého Špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. 07. 2009 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. 08. 2009 neobsahujú vo vzťahu k mojej osobe žiadne okolnosti spôsobilé potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho vzhľadom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania mojej osobnej slobody“, a tvrdí, že „tak bývalý Špeciálny súd ako aj najvyšší súd pri svojom rozhodovaní nepostupovali s osobitnou starostlivosťou, neuviedli vo vzťahu k mojej osobe žiadne konkrétne, relevantné a dostatočné dôvody pre ďalšie obmedzenie mojej osobnej slobody, rovnako ako nespochybnili a nevyvrátil mnou uvádzané dôvody o neexistencii dôvodov väzby, mám za to, že boli porušené moje práva vyplývajúce čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2 a čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a čl. 5 ods. 4 dohovoru.“.

3. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby sťažovateľ tvrdí, že „Dĺžka konania o žiadostiach o prepustenie z väzby, po ktorú vykonával úkony špecializovaný trestný súd a najvyšší súd, nebola súladná so zárukami vyplývajúcimi z čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru. Doba od doručenia žiadostí o prepustenie z väzby úradu špeciálnej prokuratúry dňa 26. 05. 2008 do doručenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 dňa 02. 09. 2009, čo predstavuje viac ako 3 mesiace, nie je súladná s judikatúrou ESLP (rozsudky ESLP vo veci Kadem proti Malte zo dňa 9. 1. 2003, §§ 43-45; Rehbock proti Slovinsku zo dňa 28. 11. 2000, §§ 82-86).“.

Podľa sťažovateľa sa na porušení jeho práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby podieľala aj špeciálna prokuratúra, pretože „na základe pokynu dozorujúcej prokurátorky som sa v júli 2009 prechodne nachádzal v Ústave na výkon väzby v Bratislave, o čom špecializovaný trestný súd nemal vedomosť, nakoľko úrad špeciálnej prokuratúry neinformoval špecializovaný trestný súd o mojom premiestnení z Ústavu na výkon väzby v Leopoldove do Ústavu na výkon väzby v Bratislave, v dôsledku čoho došlo k prieťahom pri doručovaní uznesenia špecializovaného trestného súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. 07. 2009“.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a následne o nej nálezom takto rozhodol:

„1. Špecializovaný trestný súd (bývalý Špeciálny súd) postupom a uznesením sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. 07. 2009 a Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom a uznesením sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. 08. 2009, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu (bývalého Špeciálneho súdu) sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. 07. 2009, porušili čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2 a čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom sťažovateľa na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým súdom a právom sťažovateľa na preskúmanie zákonnosti väzby.

2. Špecializovaný trestný súd (bývalý Špeciálny súd) uznesením sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. 07. 2009 a Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. 08. 2009, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu (bývalého Špeciálneho súdu) sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. 07. 2009, porušili čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2 a čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom sťažovateľa na riadne odôvodnenie väzobných rozhodnutí a ich preskúmateľnosť a právom sťažovateľa byť prepustený počas konania.

3. Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Špecializovaný trestný súd (bývalý Špeciálny súd) postupom v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 9/2009 a Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Tošs 14/2009, sp. zn. 6 Ndt 14/2009 a sp. zn. 1 Tost 12/2009 porušili čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby.

4. Uznesenie Špecializovaného trestného súdu (bývalého Špeciálneho súdu) sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. 07. 2009 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. 08. 2009 sa zrušujú a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky sa prikazuje, aby neodkladne prepustil sťažovateľa z väzby na slobodu.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi ako primerané finančné zadostučinenie peňažnú sumu vo výške 10 000 €, ktorú mu je povinný zaplatiť

Špecializovaný trestný súd, peňažnú sumu vo výške 10 000 €, ktorú mu je povinný zaplatiť Najvyšší súd Slovenskej republiky a peňažnú sumu vo výške 1 000 €, ktorú mu je povinný zaplatiť Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, to všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Špecializovaný trestný súd, Najvyšší súd Slovenskej republiky a Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť trovy konania k rukám advokáta Mgr. R. T., so sídlom B. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu. “

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojich ústavou garantovaných práv, ku ktorému malo dôjsť

1) postupom špeciálneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 9/2009 a jeho uznesením zo 16. júla 2009, ako aj postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 12/2009 a jeho uznesením z 25. augusta 2009 v súvislosti s jeho právom na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým súdom a právom na preskúmanie zákonnosti väzby (ďalej aj „prvá námietka“),

2) uznesením špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. augusta 2009 v súvislosti s jeho právom na riadne odôvodnenie väzobných rozhodnutí a ich preskúmateľnosť a právom byť prepustený počas konania (ďalej aj „druhá námietka“),

3) postupom špeciálnej prokuratúry a postupom špeciálneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 9/2009, ako aj postupom najvyššieho súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Tošs 14/2009, sp. zn. 6 Ndt 14/2009 a sp. zn. 1 Tost 12/2009 v súvislosti s jeho právom na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby (ďalej aj „tretia námietka“).

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Rovnako je úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy posúdiť, či sťažnosť podala oprávnená osoba, a to nielen z hľadiska

toho, či ide o osobu oprávnenú v zmysle § 49 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť môže podať fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa porušili jej základné práva alebo slobody, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd, ale aj z hľadiska toho, či proti namietanému právoplatnému rozhodnutiu, opatreniu alebo inému zásahu uplatnila v sťažnosti také námietky, ktoré ústavný súd v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy môže preskúmať a je aj oprávnený o nich v tomto type konania rozhodnúť.

Vychádzajúc z uvedeného sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa vo vzťahu k všetkým trom námietkam sústredil na posúdenie ich opodstatnenosti a vo vzťahu k prvej námietke posudzoval aj otázku, či jej obsahom nie je aj námietka, o ktorej ústavný súd v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je oprávnený rozhodnúť, t. j. či z tohto hľadiska nebola uplatnená zjavne neoprávnenou osobou. Vo vzťahu k druhej námietke bolo, vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ prostredníctvom nej namieta porušenie svojich ústavou garantovaných práv, tak uznesením špeciálneho súdu, ako aj uznesením najvyššieho súdu relevantné pri predbežnom prerokovaní posúdiť tiež otázku existencie právomoci ústavného súdu.

Pred preskúmaním jednotlivých námietok sťažovateľa ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou ešte považoval za potrebné zdôrazniť, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné

a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

II.1 K prvej námietke sťažovateľa

Podstatou prvej námietky sťažovateľa je tvrdenie, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 21. mája 2009 rozhodoval špeciálny súd, ktorý v zmysle záverov vyjadrených v náleze ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 nespĺňal atribút nezávislého a nestranného súdneho orgánu, a preto jeho uznesením sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009 boli porušené jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktoré garantujú preskúmanie zákonnosti väzby nezávislým súdom.

Vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa ústavný súd predovšetkým poukazuje na čl. 125 ods. 3 a 5 ústavy v spojení s § 41a ods. 1 zákona o ústavnom súde, z ktorých vyplýva, že ak ústavný súd nálezom vysloví nesúlad zákona, jeho časti, alebo niektorých jeho ustanovení s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, tak tieto strácajú účinnosť dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka zákonov“), t. j. nález ústavného súdu vydaný podľa čl. 125 ods. 1 ústavy má vo vzťahu k preskúmaným právnym predpisom účinky ex nunc.

Nález ústavného súdu vydaný podľa čl. 125 ods. 1 ústavy teda v zásade nemá spätné právne účinky na rozhodnutia príslušných orgánov verejnej moci v individuálnych veciach s výnimkou ustanovení § 41b zákona o ústavnom súde, z ktorých sa na rozhodnutia v trestnom konaní vzťahuje odsek 1.

Podľa § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde ak súd v trestnom konaní vydal na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť v zmysle čl. 125 ústavy, rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku.

Nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009, na ktorý sa sťažovateľ podstatnou časťou svojej právnej argumentácie odvoláva, bol publikovaný v Zbierke zákonov 17. júla 2009, t. j. až od tohto dňa stratili účinnosť príslušné ustanovenia dotknutých právnych predpisov a nadobudli právnu relevanciu aj právne názory vyjadrené v jeho odôvodnení. Špeciálny súd rozhodol o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby namietaným uznesením 16. júla 2009, t. j. predtým, ako nadobudli právnu relevanciu právne názory vyjadrené v odôvodnení označeného nálezu, preto sú námietky sťažovateľa vychádzajúce argumentačne z nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 proti tomuto označenému uzneseniu špeciálneho súdu z formálno-právneho hľadiska irelevantné, a preto namietaným uznesením špeciálneho súdu podľa názoru ústavného súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Na namietané uznesenie špeciálneho súdu nemožno podľa názoru ústavného súdu aplikovať ani ustanovenie § 41b zákona o ústavnom súde, a to už z hľadiska jeho textu, z ktorého vyplýva, že prípadné spätné pôsobenie (účinky) právnych názorov vyjadrených v náleze ústavného súdu podľa čl. 125 ods. 1 ústavy v trestných veciach zakladajúce dôvod na obnovu konania možno vzťahovať len na právoplatné rozsudky súdov v trestných veciach, ktoré neboli vykonané, čo nie je prípad sťažovateľa, resp. ním namietaného uznesenia špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009. Navyše, ústavný súd v odôvodnení označeného nálezu zaujal výslovne postoj k neaplikovateľnosti § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde na rozhodnutia špeciálneho súdu vydané v predchádzajúcom období, keď najmä uviedol:

„Ustanovenie § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde je aplikovateľné iba na prípady, keď bol právoplatný, ale ešte nevykonaný rozsudok v trestnom konaní, vydaný na základe bezprostrednej aplikácie právneho predpisu, ktorý stratil účinnosť podľa čl. 125 ods. 3 ústavy. Ide o taký právny predpis, ktorý vytvára priamy hmotnoprávny základ súdneho rozhodnutia (trestného rozsudku). V niektorých prípadoch nemožno vylúčiť ani dopad neústavnosti procesných ustanovení právnych predpisov na aplikovateľnosť § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde vo vzťahu k takýmto rozsudkom. V takýchto prípadoch je však nevyhnutnou podmienkou existencia priamej príčinnej súvislosti medzi neústavnosťou

aplikovanej procesnej normy a zásahom do základných práv účastníka konania spôsobilého premietnuť sa do konečného súdneho rozhodnutia (trestného rozsudku).

Vzhľadom na okolnosti daného prípadu, keď zásadné dôvody rozhodnutia ústavného súdu o nesúlade navrhovateľom napadnutých právnych predpisov s ústavou a s označenými medzinárodnými zmluvami sa týkajú kolízie inštitucionálneho vymedzenia a postavenia Špeciálneho súdu v systéme súdov Slovenskej republiky a úpravy postavenia jeho sudcov s ústavnými princípmi, nie je daná priama príčinná súvislosť medzi povahou ústavným súdom zisteného nesúladu napadnutých právnych predpisov v rámci abstraktnej ochrany ústavnosti a obsahom rozhodnutí vydaných Špeciálnym súdom v individuálnych prípadoch. Právne predpisy, ktorých nesúlad ústavný súd vyslovil v bode 1 výroku tohto nálezu, nepredstavujú hmotnoprávny základ rozsudkov Špeciálneho súdu v jednotlivých trestných veciach v zmysle § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Rozhodnutia Špeciálneho súdu vydané v trestnom konaní nie sú týmto rozhodnutím ústavného súdu dotknuté.“

Citované právne názory vyjadrené v odôvodnení označeného nálezu nemá ústavný súd dôvod spochybňovať a navyše v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré je zverené do pôsobnosti senátu ústavného súdu (čl. 131 ods. 2 ústavy), na to nie je ani oprávnený, a preto zotráva na právnom názore, že namietané uznesenie špeciálneho súdu nebolo nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 dotknuté.

Uvedený právny záver sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na argument sťažovateľa, podľa ktorého sa citovaná časť odôvodnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 smerujúca k bodu 3 výroku predmetného nálezu („Právoplatné, ale nevykonané rozsudky Špeciálneho súdu vydané v trestnom konaní do dňa straty účinnosti zákona č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie sú na základe tohto rozhodnutia dotknuté dôvodom na obnovu konania podľa ustanovení Trestného poriadku v zmysle § 41b zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov“) „vzťahuje len na rozsudky Špeciálneho súdu, nie aj na uznesenia Špeciálneho

súdu... *Naviac je potrebné dodať, že ustanovenie § 41b zákona o ústavnom súde sa nevzťahuje na právoplatné uznesenia vydané v trestnom konaní*“. Navyše tento argument sťažovateľa vyznieva v okolnostiach jeho veci kontraproduktívne, pretože len potvrdzuje, že na namietané uznesenie špeciálneho súdu nemožno aplikovať výnimky zo spätného pôsobenia právnych názorov vyjadrených v náleze ústavného súdu vydaného podľa čl. 125 ods. 1 ústavy na rozhodovanie v individuálnych veciach, tak ako ich predpokladá § 41b zákona o ústavnom súde.

Zároveň sa právny záver ústavného súdu o tom, že nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 neboli dotknuté predchádzajúce rozhodnutia špeciálneho súdu v plnom rozsahu, vzťahuje aj na tvrdenie sťažovateľa, že najvyšší súd sa v odôvodnení svojho uznesenia sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. augusta 2009 neakceptovateľným spôsobom vyrovnal s jeho odvolacou námietkou týkajúcou sa spochybnenia nezávislosti špeciálneho súdu. Z odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd reagoval na túto námietku s poukazom na právne názory vyjadrené v označenom náleze ústavného súdu, keď najmä uviedol: „... *citovaný nález ústavného súdu v časti 9. obsahuje záver, že rozhodnutia Špeciálneho súdu vydané v trestnom konaní, nie sú týmto rozhodnutím ústavného súdu dotknuté... najvyšší súd rešpektujúc citovaný právny názor ústavného súdu, všetky rozhodnutia bývalého Špeciálneho súdu musí považovať za platné a plne legitímne.*“ Za týchto okolností ani toto tvrdenie z hľadiska sťažovateľom tvrdeného následku spočívajúceho v porušení jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru neobstojí a je v okolnostiach sťažovateľovej veci zjavne neopodstatnené.

Súčasťou prvej námietky sťažovateľa je aj jeho ďalšia námietka proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. augusta 2009, ktorým zamietol jeho sťažnosť proti označenému uzneseniu špeciálneho súdu, založená na tvrdení, že ani najvyšší súd v čase rozhodovania v sťažovateľovej veci nespĺňal atribút nezávislého a nestranného súdneho orgánu.

V súvislosti s touto námietkou ústavný súd pripomína, že najvyšší súd vydal namietané uznesenie v čase, keď už bol nálezh ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/09 z 20. mája 2009 publikovaný v Zbierke zákonov. Zároveň ale v čase rozhodovania ústavného súdu bol už platný a účinný zákon č. 291/2009 Z. z. o Špecializovanom trestnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o špecializovanom trestnom súde“), ktorým bola zrušená predchádzajúca právna úprava a ktorým zákonodarca vo svojej podstate reagoval na všetky kľúčové právne názory vyjadrené v označenom náleze ústavného súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje najmä na čl. II a čl. IV zákona o špecializovanom trestnom súde, prostredníctvom ktorých došlo k novelizácii príslušných ustanovení Trestného poriadku, ako aj zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch a prísediacich“).

Sťažovateľ svojou námietkou smerujúcou proti absencii atribútu nezávislosti najvyššieho súdu a jeho sudcov rozhodujúceho v jeho veci v čase, keď uplatnil svoju právomoc, už podľa novelizovaného znenia dotknutých právnych predpisov (najmä Trestného poriadku a zákona o sudcoch a prísediacich) vo svojej podstate spochybňuje nesúladi ich príslušných ustanovení s ústavou, t. j. spochybňuje postup a rozhodovanie najvyššieho súdu, ktorý vo veci sťažovateľa postupoval tak, ako mu ukladali v tom čase platné a účinné právne predpisy.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru (napr. I. ÚS 23/99, I. ÚS 29/99), podľa ktorej každé z konaní pred ústavným súdom možno začať len ako samostatné konanie a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom. Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom. Vychádzajúc z uvedeného za opodstatnené návrhy na začatie konania pred ústavným súdom (vrátane sťažností fyzických osôb a právnických osôb) možno preto považovať len tie, o ktorých možno konať a aj rozhodnúť v niektorom

z uvedených typov konaní pred ústavným súdom ako v samostatnom konaní (napr. II. ÚS 806/00).

Vyriešiť otázku, či boli príslušné ustanovenia právnych predpisov, na základe ktorých uplatnil najvyšší súd svoju právomoc vo veci sťažovateľa, možno iba v rámci konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy (m. m. II. ÚS 336/09, IV. ÚS 226/2010), a nie v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Z § 37 ods. 1 v spojení s § 18 ods. 1 písm. a) až f) zákona o ústavnom súde vyplýva, že návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy môžu ústavnému súdu predložiť len najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky, vláda Slovenskej republiky, súd, v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou, generálny prokurátor Slovenskej republiky a verejný ochranca práv, t. j. fyzickým osobám (a teda ani sťažovateľovi) právo podať návrh na začatie konania podľa čl. 125 ústavy neprislúcha. Za týchto okolností vyhodnotil ústavný súd námietku sťažovateľa týkajúcu sa absencie atribútu nezávislosti najvyššieho súdu rozhodujúceho v jeho veci ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti časť sťažnosti týkajúcu sa prvej námietky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, ako aj z dôvodu, že bola podaná zjavne neoprávnenou osobou.

II.2 K druhej námietke sťažovateľa

Podstatou druhej námietky sťažovateľa je tvrdenie, že uznesenie špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. augusta 2009 neboli ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnené z hľadiska požiadaviek na riadne odôvodnenie súdnych rozhodnutí týkajúcich sa väzobných vecí ich preskúmateľnosti v kontexte s právom byť prepustený počas konania z väzby, v dôsledku čoho došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009 ústavný súd z dôvodu, že nebolo riadne odôvodnené, zdôraznil, že sťažovateľ mohol proti nemu podať sťažnosť, o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

Za daných okolností bolo relevantné posúdiť, či je sťažnosť sťažovateľa v časti ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru z dôvodu nedostatočného odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. augusta 2009 opodstatnená.

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. augusta 2009, ústavný súd považoval za potrebné v prvom rade poukázať na svoju doterajšiu judikatúru (napr. III. ÚS 135/04), podľa ktorej čl. 17 ústavy týkajúci sa osobnej slobody obsahuje základné hmotné a procesné atribúty vrátane práva na spravodlivé súdne konanie pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ustanovenie o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie garantujúce základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Rovnako tak EŠLP v sťažnostiach týkajúcich sa väzobných vecí poskytuje sťažovateľom ochranu v režime čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, a nie v režime ochrany práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (porovnaj napr. rozsudok EŠLP vo veci De Wilde et. Al. v. Belgicko z 18. júna 1971, séria A, č. 12, § 76). Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že sťažovateľ správne označil práva, ktoré mohli byť namietaným uznesením najvyššieho súdu v jeho veci porušené.

Vzhľadom na podstatu druhej námietky sťažovateľa ústavný súd zdôraznil, že vo svojej konštantnej judikatúre uznáva, že súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne

a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (pozri napr. III. ÚS 209/04).

Rovnako tak ESLP v rámci svojej judikatúry uvádza, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997). „Právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci.“ (rozsudok vo veci *Ruiz Torijo c. Španielsko* z 9. decembra 1994, *Annuaire*, č. 303-B).

Sťažovateľ v rámci odôvodnenia svojej druhej námietky najmä tvrdí, že „uznesenie bývalého Špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. 07. 2009 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. 08. 2009 neobsahujú vo vzťahu k mojej osobe žiadne okolnosti spôsobilé potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho vzhľadom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania mojej osobnej slobody“, a v tejto súvislosti zdôrazňuje, že „tak bývalý Špeciálny súd ako aj najvyšší súd pri svojom rozhodovaní nepostupovali s osobitnou starostlivosťou, neuviedli vo vzťahu k mojej osobe žiadne konkrétne, relevantné a dostatočné dôvody pre ďalšie obmedzenie mojej osobnej slobody, rovnako ako nespochybnili a nevyvrátili mnou uvádzané dôvody o neexistencii

dôvodov väzby, mám za to, že boli porušené moje práva vyplývajúce čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2 a čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a čl. 5 ods. 4 dohovoru“.

Sťažovateľ tiež namieta, že „uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. 08. 2009 len opakuje odôvodnenie väzobných dôvodov bez ich skutkovej a následne aj právnej individualizácie“.

Vzhľadom na obsah námietok sťažovateľa ústavný súd preskúmal odôvodnenie namietaného uznesenia najvyššieho súdu, v ktorého relevantnej časti sa k dôvodom ďalšieho trvania jeho väzby v nadväznosti na sťažnosťou sťažovateľa napadnuté uznesenie špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009 najmä uvádza:

„... Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade podanej sťažnosti obvineného podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia v bodoch I. a II. ako i konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že sudkyňa pre prípravné konanie Špeciálneho súdu rozhodla v predmetnej veci správne a v súlade so zákonom.

Pri rozhodovaní o žiadosti obvineného M. M. v predmetnom prípade boli dodržané všetky formálno-procesné podmienky a rovnako aj z vecného hľadiska sú u neho splnené všetky zákonné podmienky na ďalšie trvanie jeho väzby, tak ako to bolo konštatované a podrobne odôvodnené už aj v predchádzajúcich rozhodnutiach: Okresného súdu v Trenčíne (zo dňa 1. októbra 2008, sp. zn. 0 Tp 72/2008), Krajského súdu v Trenčíne (zo dňa 30. októbra 2008, sp. zn. 6 Tpo 98/08), Špeciálneho súdu v Pezinku (zo dňa 17. marca 2009, sp. zn. Tp 9/2009) a tiež aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (zo dňa 26. marca 2009, sp. zn. 3 Toš 6/2009).

Aj podľa názoru Najvyššieho súdu dôvody väzby u obvinených M. M. podľa § 71 ods. 1 písm. b), písm. c) Tr. por. aj aktuálne naďalej nezmenene trvajú. Najvyšší súd považuje skutkové i právne závery prvostupňového súdu za správne a po všetkých stránkach v súlade so zákonom, pričom niet pochybností o tom, že i ďalšie zotrvanie obvineného vo výkone väzby je podložené konkrétnymi skutočnosťami vyplývajúcimi z doposiaľ vykonaného dokazovania tak, ako na ne správne poukázala sudkyňa Špeciálneho súdu (teraz Špecializovaného trestného súdu) v odôvodnení napadnutého uznesenia.

S poukazom na charakter trestnej činnosti, pre ktorú bolo začaté trestné stíhanie, jej vecný i časový rozsah, obsah výpovedí viacerých svedkov a s poukazom aj na prechádzajúci život obvineného, na dôvodnosti ďalšieho trvania jeho väzby aj podľa § 71 ods. 1 písm. b) a písm. c) Tr. por. sa nič nezmenilo...

Vzhľadom na vyššie uvedené okolnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky sťažnosť obvineného M. M. nepovažoval za dôvodnú, a preto ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. zamietol.“

Z citovaného vyplýva, že najvyšší súd v namietanom uznesení svoj záver o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009, ktorého podstatou je záver o pretrvávajúci dôvodov väzby u sťažovateľa, založil predovšetkým na stotožnení sa so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu, ako aj s odkazom na odôvodnenie predchádzajúcich rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré sa týkali väzby sťažovateľa a dosiaľ vykonaného dokazovania. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj konsolidovaný právny názor, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Rovnako tak ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre, a to aj vo vzťahu k väzobným veciam, zdôrazňuje, že odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu odkazujúce na predchádzajúce rozhodnutia v tej istej veci možno považovať síce za krajnú, no ešte stále ústavnoprávne akceptovateľnú alternatívu odôvodnenia (napr. IV. ÚS 41/08, IV. ÚS 149/08, IV. ÚS 314/08).

Z uvedených dôvodov ústavný súd preskúmal aj relevantnú časť odôvodnenia uznesenia špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009, v ktorej sa k dôvodom ďalšieho trvania väzby sťažovateľa najmä uvádza:

«... vážnosť podozrenia zo spáchania stíhaných skutkov, ktoré bezpochyby majú znaky trestných činov v zmysle postupne vydaných uznesení o vznesení obvinenia, nebola

doposiaľ vo veci nazhromaždeným dôkazovým materiálom rozptýlená a toto podozrenie naďalej pretrváva. Okrem iných aj obvinenému M. M. boli postupne, ako je vyššie uvedené, vznesené obvinenia pre rôznu závažnú úmyselnú trestnú činnosť majetkovej aj násilnej povahy. Obvinený M. M. je dôvodne podozrivý, že ako člen zločineckej skupiny po dlhú dobu cieľavedome poškodzoval cudzí majetok za použitia zápalnej látky alebo nástražného výbušného systému za účelom postupného získavania nielen vplyvu v mieste „pôsobenia“, ale predovšetkým s cieľom získania neoprávnených výhod, vrátane finančných. Obvinený spolu s ďalšími spoluobvinenými mali pôsobiť na rozsiahlom území, predovšetkým však v okrese Považská Bystrica. Obvinený M. M. mal byť vedúcou osobnosťou tejto skupiny, mal sformovať túto zločineckú skupinu, aktívne riadiť jej činnosť, mal určiť a identifikovať vozidlo, ktoré malo byť zapálené a mal to byť on, ktorý mal rozhodnúť, čo konkrétne má urobiť každý jeden zo spoluobvinených, od ktorých mal vyžadovať rešpekt a poslušnosť, keďže stál na jej čele. Činnosť každého člena tejto skupiny mala mať svoje opodstatnenie, konkrétny účel a zameranie.

O týchto skutočnostiach vypovedalo pred vyšetrovateľom množstvo svedkov, ktorí vo veci boli už vypočutí. Vo svojich výpovediach podrobne opisovali, za akých okolností a kedy sa dostali s obvineným M. M. a s jeho spoluobvinenými do kontaktu, za akým účelom sa na nich telefonicky alebo osobne nakontaktoval, čo od nich požadoval. Vo vyšetrovacom spisovom materiáli sa nachádzajú aj výpovede svedkov, ktorí svojimi výpovedami potvrdzovali vierohodnosť už vypočutých svedkov – poškodených. Sudkyňa pre prípravné konanie, v tomto štádiu trestného stíhania, nezistili žiadne také skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné pochybovať o vierohodnosti výpovedí svedkov – poškodených. Preto dospela k záveru, že obvinený je dôvodne trestne stíhaný pre trestné činy, pre ktoré mu bolo vznesené obvinenie.

Podľa názoru sudkyne pre prípravné konanie je ďalšie vedenia trestného stíhania proti obvineným v tejto trestnej veci opodstatnené.

Sudkyňa pre prípravné konanie s poukazom na to, že trestné stíhanie je vedené dôvodne, skúmala dôvody väzby obvineného M. M., a dospela k záveru, že sú aj naďalej dané dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b), c) Trestného poriadku. U obvineného M. M. naďalej trvajú dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b), c) Trestného poriadku nezmenene, tak ako to bolo konštatované v predchádzajúcich rozhodnutiach súdov v tejto trestnej veci.

U obvineného M. M. naďalej existujú dôvody väzby, tak ako to bolo konštatované sudcom pre prípravné konanie Okresného súdu v Trenčíne zo dňa 1. októbra 2008, sp. zn. 0 Tp 72/2008 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 30. októbra 2008, sp. zn. 6 Tpo 98/08-69 a ako to bolo konštatované aj v predošlých uzneseniach sudkyne pre prípravné konanie zo dňa 17. 03. 2009 a tiež 04. 05. 2009, obe pod sp. zn. Tp 9/2009, ktoré boli potvrdené rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR v Bratislave.

Znova je potrebné zdôrazniť, že obvinený M. M. bol bez preukázateľného zdroja príjmu. Naďalej pretrváva obava, že v prípade prepustenia na slobodu by obvinený mohol pokračovať v páchaní trestnej činnosti obdobného charakteru, pre ktorú sa v súčasnosti proti jeho osobe vedie vyšetrovanie. Na tomto mieste sa žiada zdôrazniť, že obvinenému bolo vznesené obvinenie aj pre ďalšie trestné činy, ako je to v tomto rozhodnutí vyššie uvedené. Tiež naďalej pretrváva dôvodná obava, že obvinený pokiaľ by bol na slobode, mohol by vyvíjať kolúzne aktivity vo vzťahu k osobám, ktoré jednak už boli vo veci vypočuté, alebo ešte len budú vyšetrovateľom vypočutí s cieľom riadne dokumentovať vyšetrovanú trestnú činnosť obvineného. Táto skutočnosť je preukázaná výpoveďami vo veci vypočutých svedkov – poškodených, ktorí pri svojich výpoveďach pred vyšetrovateľom prejavili strach o seba, ako aj o rodinných príslušníkov z obvineného M. M.

Z týchto dôvodov sudkyňa pre prípravné konanie rozhodla tak, ako je to uvedené vo výrokovvej časti tohto uznesenia.

V konkrétnom prípade nemohla ostať bez povšimnutia ani tá skutočnosť, že obvinený M. M. je v súčasnosti trestne stíhaný aj za ďalšiu úmyselnú trestnú činnosť inými policajnými zložkami a to vyšetrovateľom Okresného riaditeľstva PZ Bratislava I, ÚJaKP, Odbor justičnej polície, oddelenie ekonomickej kriminality v konaní pod ČVS: ORP-352/OEK-B1-2009 pre zločin útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. d) Trestného zákona. Obvinený M. M. už bol v minulosti dvakrát potrestaný pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 Trestného zákona účinného do 01. 01. 2006 na tresty odňatia slobody. Z odpisu registra trestov je zrejmé, že v oboch prípadoch bol odsúdený rozsudkami Okresného súdu v Považskej Bystrici sp. zn. 1 T 325/1997 a sp. zn. 2 T 34/1999. Oba tresty aj vykonal. V registri trestov má obvinený aj ďalšie odsúdenia pre rôznu úmyselnú trestnú činnosť, pre ktorú mu boli uložené aj tresty odňatia slobody spojené s okamžitým výkonom.

Podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c), môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, ak obvinený dá písomný sľub, že povedie riadny život, najmä, že sa nedopustí trestnej činnosti, a že splní povinnosti a dodrží obmedzenia, ktoré sa mu uložia, a súd alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie považuje sľub vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaného prípadu za dostatočný a prijme ho.

Z ustanovení Trestného poriadku ako aj z doterajšej judikatúry k druhej vete čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyplýva, že prepustenie obžalovaného z väzby na základe záruky je len možnosťou, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody. Tak sľub podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku treba považovať vzhľadom na sledovaný účel za záruku v zmysle čl. 5 ods. 3 druhej vety Dohovoru. Pokiaľ Trestný poriadok možnosť prijatia záruky vylučuje, je povinnosťou všeobecného súdu prednostne aplikovať namiesto príslušného ustanovenia Trestného poriadku ustanovenie čl. 5 ods. 3 druhej vety Dohovoru a o žiadosti obvineného o nahradenie väzby zárukou meritórne rozhodnúť.

Trestný poriadok nahradenie väzby písomným sľubom u tohto obvineného síce vylučuje, a to vzhľadom na dôvod väzby, ale ustanovenie druhej vety, čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uverejnenom v Zbierke zákonov pod č. 209/1992 Zb. to umožňuje, keďže toto ustanovenie zabezpečuje obvinenému väčší rozsah základného práva. Sudkyňa pre prípravné konanie pri tom vychádzala z čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, z ktorého vyplýva, že medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd, pričom uvedené platí aj vo vzťahu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (č. 209/1992 Zb.).

Sudkyňa pre prípravné konanie zistila, že vzhľadom na povahu prejednávaného, nepochybne závažného, prípadu a jeho organizovanosť, ako aj na osobu obvineného M. M. nie je písomný sľub obvineného dostatočný na to, aby nahradil jeho väzbu. Vzhľadom na

postavenie a úlohu obvineného M. M. písomný sľub by dostatočne nezabezpečil, aby sa tento obvinený nesprával spôsobom, ktorý predstavuje dôvody jeho väzby, navyše keď mu hrozí vysoký trest.»

Vychádzajúc z citovaného ústavný súd konštatoval, že odôvodnenie namietaného uznesenia najvyššieho súdu v spojení s odôvodnením uznesenia špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. júla 2009, na ktoré najvyšší súd výslovne odkazuje, nemožno považovať za arbitrárne, naopak z ústavného hľadiska ho možno považovať za primerane a ústavne udržateľným spôsobom odôvodnené, keďže obsahuje konkrétne dôvody pre ďalšie trvanie väzby sťažovateľa, ktoré zohľadňujú výsledky dosiaľ vykonaného dokazovania v jeho trestnej veci. Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal aj na svoje závery vyjadrené v uznesení č. k. I. ÚS 58/2010-27 z 31. marca 2010, ktorým z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti odmietol predchádzajúcu sťažnosť sťažovateľa; touto sťažnosťou sťažovateľ tiež (okrem iného) namietal nezákonnosť ďalšieho trvania svojej väzby a nespokojnosť s nedostatočným odôvodnením uznesenia špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 4. mája 2009, ktorým zamietol jeho žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby z 23. apríla 2009, ako aj s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošš 12/2009 z 20. mája 2009, ktorým najvyšší súd zamietol sťažnosť proti prvostupňovému uzneseniu špeciálneho súdu zo 4. mája 2009.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namieta porušenie svojich ústavou garantovaných práv namietaným uznesením najvyššieho súdu z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.1 K tretej námietke sťažovateľa

Podstatou tretej námietky sťažovateľa je jeho tvrdenie, že postupom špeciálnej prokuratúry a postupom špeciálneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 9/2009, ako aj postupom najvyššieho súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Tošs 14/2009, sp. zn. 6 Ndt 14/2009 a sp. zn. 1 Tost 12/2009 došlo k porušeniu jeho práva na urýchlené

rozhodnutie o zákonnosti väzby garantovaného prostredníctvom čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru. Podľa sťažovateľa *„Dĺžka konania o žiadostiach o prepustenie z väzby... nebola súladná so zárukami vyplývajúcimi z čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru. Doba od doručenia žiadostí o prepustenie z väzby úradu špeciálnej prokuratúry dňa 26. 05. 2008 do doručenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 12/2009 dňa 02. 09. 2009, čo predstavuje viac ako 3 mesiace, nie je súladná s judikatúrou ESLP...“*.

Podľa sťažovateľa sa na porušení jeho práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby podieľala aj špeciálna prokuratúra, pretože *„na základe pokynu dozorujúcej prokurátorky som sa v júli 2009 prechodne nachádzal v Ústave na výkon väzby v Bratislave, o čom špecializovaný trestný súd nemal vedomosť, nakoľko úrad špeciálnej prokuratúry neinformoval špecializovaný trestný súd o mojom premiestnení z Ústavu na výkon väzby v Leopoldove do Ústavu na výkon väzby v Bratislave, v dôsledku čoho došlo k prieťahom pri doručovaní uznesenia špecializovaného trestného súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 16. 07. 2009“*.

V záujme posúdenia opodstatnenosti tvrdení sťažovateľa ústavný súd preskúmal obsah súvisiaceho trestného spisu, z ktorého zistil:

1. Žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 20. a 21. mája 2009 adresoval sťažovateľ generálnej prokuratúre, ktorá ich doručila špeciálnej prokuratúre 29. mája 2009. Špeciálna prokuratúra tieto žiadosti predložila 2. júna 2009 na rozhodnutie špeciálnemu súdu. Súčasťou tejto žiadosti bola aj námietka zaujatosti proti vo veci konajúcej sudkyňi pre prípravné konanie špeciálneho súdu (ďalej aj „sudkyňa“).

2. Ďalšia žiadosť sťažovateľa z 21. mája 2009 *„o prijatie písomného sľubu a prepustenie z väzby na slobodu“* bola adresovaná priamo špeciálnemu súdu, ktorému bola doručená 29. mája 2009; špeciálny súd ju 2. júna 2009 zaslal na vyjadrenie špeciálnej prokuratúre, ktorá v ten istý deň zaslala špeciálnemu súdu svoje zamietavé stanovisko k žiadosti sťažovateľa (špeciálnemu súdu bolo doručené 3. júna 2009).

3. O námietke zaujatosti proti konajúcej sudkyňi špeciálneho súdu rozhodol špeciálny súd uznesením z 2. júna 2009 tak, že sudkyňa nie je vylúčená z vykonávania úkonov v trestnej veci sťažovateľa. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ 11. júna 2009

sťažnosť, ktorá bola špeciálnemu súdu doručená 17. júna 2009; špeciálny súd sťažnosť doručil najvyššiemu súdu na rozhodnutie 18. júla 2009. Najvyšší súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa uznesením sp. zn. 2 Tošs 14/2009 z 24. júna 2009 tak, že ju zamietol. Spis bol doručený špeciálnemu súdu 1. júla 2009.

4. Dňa 1. júla 2009 špeciálny súd nariadil termín verejného zasadnutia pre účely rozhodnutia o žiadostiach sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu na 13. júl 2009. Toto verejné zasadnutie bolo opatrením sudkyne zrušené z dôvodu, že jeho obhajca bol vyčiarknutý zo zoznamu advokátov, čo oznámil špeciálnemu súdu 8. júla 2009, pričom sťažovateľ nemal dostatok času zvoliť si nového obhajcu v konaní, v ktorom musí mať obhajcu.

5. Špeciálny súd o žiadostiach sťažovateľa o prepustení z väzby na slobodu rozhodol uznesením zo 16. júla 2009 tak, že ich zamietol. V ten istý deň špeciálny súd ustanovil sťažovateľovi obhajcu – advokáta JUDr. A. Ž., ktorému doručil 21. júla 2009 uznesenie zo 16. júla 2009. Ustanovený obhajca doručil špecializovanému súdu 27. júla 2009 sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu špeciálneho súdu zo 16. júla 2009, ktorú špecializovaný súd predložil 31. júla 2009 na rozhodnutie najvyššiemu súdu.

6. Dňa 24. júla 2009 bolo Krajskému riaditeľstvu Policajného zboru Trenčín doručené podanie advokáta JUDr. J. F. (ďalej len „zvolený advokát“) o prevzatí obhajoby sťažovateľa. Zo spisu vyplýva, že zvolenému advokátovi špecializovaný súd doručil uznesenie špeciálneho súdu zo 16. júla 2009 faxovou správou 27. júla 2009, t. j. bez zbytočného odkladu potom, ako sa o jeho splnomocnení na zastupovanie sťažovateľa dozvedel.

7. V súdnom spise sa nachádza úradný záznam z 23. júla 2009, z ktorého vyplýva, že sťažovateľovi sa nepodarilo doručiť uznesenie špeciálneho súdu zo 16. júna 2009 z dôvodu, že bol z Ústavu na výkon väzby Banská Bystrica eskortou dopravený do Ústavu na výkon väzby Bratislava, odkiaľ má byť 28. júla 2009 opätovne eskortou dopravený do Ústavu na výkon väzby Leopoldov. Z uvedeného dôvodu bolo uznesenie zo 16. júna 2009 opätovne doručované do Ústavu na výkon väzby Leopoldov. Z ďalšieho úradného záznamu z 30. júla 2009 nachádzajúceho sa v spise vyplýva, že opätovné doručovanie uznesenia špeciálneho súdu zo 16. júna 2009 bolo neúspešné z dôvodu, že sťažovateľ sa „*stále nachádza vo výkone väzby v ÚVV Bratislava a to na pokyn dozorujúcej prokurátorky ÚŠP GP SR*

JUDr. M.“. Vzhľadom na uvedené bola zásielka v ten istý deň zaslaná opätovne do Ústavu na výkon väzby Bratislava. Podľa sťažovateľom podpísanej návratky si sťažovateľ uznesenie špeciálneho súdu prevzal 30. júla 2009.

8. V prípise z 30. júla 2009 sudkyňa pre prípravné konanie špecializovaného súdu vytkla dozorujúcej prokurátorky špeciálnej prokuratúry, že vo veci konajúcomu súdu neoznámila zmeny pobytu sťažovateľa počas výkonu väzby. Obdobný prípis zaslala sudkyňa pre prípravné konanie špecializovaného súdu v ten istý deň aj generálnej riaditeľke Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a požiadala ju o prešetrenie, „z akého dôvodu ani v jednom prípade príslušný ÚVV neoznámil predmetnú zmenu vo výkone väzby u obvineného M. M.“.

9. Dňa 3. augusta 2009 bola špecializovanému súdu doručená sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu špeciálneho súdu zo 16. júla 2009, ktorého súčasťou bola aj námietka zaujatosti proti všetkým sudcom najvyššieho súdu určeným na rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam špeciálneho súdu, resp. špecializovaného súdu. Vec bola špecializovaným súdom predložená najvyššiemu súdu 3. augusta 2009.

10. Vo veci konajúci sudca najvyššieho súdu vyzval prípisom z 10. augusta 2009 všetkých sudcov trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, aby sa vyjadrili k námietke zaujatosti; ich vyjadrenia predložil vo veci konajúci sudca 12. augusta 2009 predsedovi najvyššieho súdu pre účely určenia senátu, ktorý má vo veci rozhodnúť. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Ndt 14/2009 z 13. augusta 2009 rozhodol, že namietaní sudcovia najvyššieho súdu nie sú vylúčení z vykonávania úkonov v trestnej veci sťažovateľa.

11. Dňa 18. augusta 2009 bol určený termín neverejného zasadnutia senátu na 25. august 2009, na ktorom najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Tost 12/2009 rozhodol o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa. Spis bol vrátený špecializovanému súdu 29. augusta 2009 a sťažovateľovi; jeho obhajcovi bolo uznesenie najvyššieho súdu doručené 2. septembra 2009.

Ešte pred vyhodnotením svojich zistení ústavný súd poukázal na svoju doterajšiu judikatúru, v rámci ktorej konštantne zdôrazňuje, že súčasťou základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorých porušenie v rámci tretej námietky sťažovateľ namieta, je obsiahnuté aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by príslušný

súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (pozri napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05). Ústavný súd v prípadoch, v ktorých sa zaoberal požiadavkou neodkladnosti a urýchlenu rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby, judikoval, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenu posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rávané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú týmto požiadavkám (napr. III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). V tejto súvislosti ústavný súd tiež už viackrát konštatoval, že požiadavke, aby súd bezodkladne rozhodol o zákonnosti väzby v zmysle čl. 17 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (m. m. III. ÚS 126/05, IV. ÚS 181/07). Ústavný súd pri posudzovaní sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru, poukazuje štandardne na judikatúru ESĽP, z ktorej okrem iného vyplýva, že podstatnou požiadavkou čl. 5 ods. 4 dohovoru je aj to, aby súd rozhodol „urýchlene“ (speedily). Prieskumné súdne konanie musí byť vedené v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a zároveň aj v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, to znamená s ochranou jedinca proti svojvôli, osobitne aj s ohľadom na čas, ktorý uplynie do vyhlásenia rozhodnutia (rozsudok vo veci Koendjibiharie v. Holandsko, 25. 10. 1990, § 27).

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že špeciálny súd ako súd prvého stupňa rozhodol o žiadostiach sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu v lehote 48 dní od doručenia (29. máj 2009 – 16. júl 2009), čo je lehota, ktorá by v prípade nezohľadnenia konkrétnych okolností prípadu signalizovala, že došlo, resp. mohlo dôjsť k porušeniu ústavou garantovaných práv. V danom prípade nemožno nebrať do úvahy skutočnosť, že špeciálny súd mohol rozhodnúť o žiadostiach sťažovateľa až potom, ako bolo právoplatne rozhodnuté o námietke zaujatosti proti zákonnej sudkyni špeciálneho súdu, ktorú sťažovateľ predložil súčasne so svojimi žiadosťami o prepustenie z väzby na slobodu (špeciálnemu súdu bola doručená 2. júna 2009). O tejto námietke rozhodol špeciálny súd bezodkladne, a to uznesením z 2. júna 2009, t. j. v ten istý deň, keď mu bola doručená, pričom potom, ako mu bola 17. júna 2009 doručená sťažnosť sťažovateľa proti tomuto uzneseniu, predložil spis na

rozhodnutie o opravnom prostriedku najvyššiemu súdu už v nasledujúci deň (18. júna 2009). Najvyšší súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa tiež v ústavne akceptovateľnej lehote uznesením sp. zn. 2 Tošs 14/2009 z 24. júna 2009, pričom spis špeciálnemu súdu doručil 1. júla 2009. Z uvedeného vyplýva, že v danom prípade mohol špeciálny súd reálne pristúpiť k rozhodovaniu o žiadostiach sťažovateľa o prepustení z väzby na slobodu až po 1. júli 2009 [pričom o nich bez zbytočného odkladu aj rozhodol (do 15 dní)], čo bolo nepochybne spôsobené právnymi úkonmi sťažovateľa (uplatnením námietky zaujatosti a podaním sťažnosti proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa), na ktorý má síce v zmysle Trestného poriadku právo, ale obdobie, v rámci ktorého sa s ním konajúce súdy vysporiadavali, nemožno pripísať na ich ťarchu o to viac, že sa v tomto období podľa zistení ústavného súdu konali bez zbytočných prietahov.

Rovnako je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľná aj lehota, v rámci ktorej najvyšší súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu špeciálneho súdu zo 16. júla 2009. Najvyššiemu súdu bol totiž spis doručený 3. augusta 2009 a rozhodol o nej 25. augusta 2009, t. j. v lehote 22 dní, pričom aj v rámci tejto lehoty sa musel najprv vysporiadať so sťažovateľom uplatnenou námietkou zaujatosti proti všetkým sudcom trestnoprávneho kolégia. Najvyšší súd o tejto námietke sťažovateľa rozhodol bez zbytočného odkladu uznesením sp. zn. 6 Ndt 14/2009 z 13. augusta 2009 a následne v lehote necelých dvoch týždňov rozhodol aj o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu špeciálneho súdu zo 16. júla 2009 uznesením sp. zn. 1 Tost 12/2009 z 25. augusta 2009. Ústavný súd nezistil zbytočné prietahy ani pri doručovaní tohto uznesenia špecializovaným súdom, ktorý ho sťažovateľovi, ako aj jeho obhajcovi doručil do 3 dní odvtedy, ako mu bolo najvyšším súdom predložené.

Za daných okolností ústavné pochybnosti v rámci rozhodovania o žiadostiach sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu vyvoláva len obdobie, v rámci ktorého špeciálny súd (resp. po 17. júli 2009 špecializovaný súd) doručoval svoje uznesenie zo 16. júla 2009 sťažovateľovi. Zo zistení ústavného súdu ale vyplýva, že nedostatky v doručovaní nemožno pripísať na ťarchu špeciálneho súdu, ktorý nebol informovaný o tom, kde sa v čase doručovania zásielky sťažovateľ nachádza.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že špeciálny súd, resp. od 17. júla 2009 špecializovaný súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 9/2009 a ani najvyšší súd svojím postupom v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Tošs 14/2009, sp. zn. 6 Ndt 14/2009 a sp. zn. 1 Tost 12/2009 nemohli porušiť sťažovateľom označené práva, a preto v tejto časti odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Sťažovateľ namietal porušenie svojich ústavou garantovaných práv aj postupom špeciálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 9/2009 z dôvodov už uvedených.

Zo zistení ústavného súdu vyplynulo, že k omeškaniu pri doručovaní uznesenia špeciálneho súdu zo 16. júla 2009 došlo v dôsledku nedostatočnej súčinnosti orgánov činných v trestnom konaní, za ktorú v danom prípade nepochybne nesie zodpovednosť aj špeciálna prokuratúra, ktorá uskutočňovala dozor nad prípravným konaním v trestnej veci sťažovateľa, a preto patrilo k jej povinnostiam vykonávať dozor tak, aby nedošlo k situácii, že vo veci konajúci súd nebude včas informovaný o tom, kde sa sťažovateľ v rozhodnom čase nachádza. Za daných okolností bolo úlohou ústavného súdu vysporiadať sa s otázkou, či toto pochybenie špeciálnej prokuratúry možno považovať za tak závažné, že by zakladalo dôvod na to, aby ho ústavný súd kvalifikoval ako porušenie ústavou garantovaných práv sťažovateľa postupom špeciálnej prokuratúry. Zo spisu vyplýva, že špeciálny súd prvýkrát neúspešne doručoval svoje uznesenie zo 16. júla 2009 dňa 17. júla 2009, pričom reálne mu ho doručil až 30. júla 2009 (po dvoch predchádzajúcich neúspešných pokusoch), t. j. po 13 dňoch. Ústavný súd vzal ale zároveň do úvahy skutočnosť, že zvolenému obhajcovi bolo toto uznesenie doručené faxovou správou už 27. júla 2009, čo vytvorilo predpoklady na to, aby o ňom bol bezprostredne informovaný aj sťažovateľ.

Ústavný súd v rámci posudzovania opodstatnenosti sťažností pri ich predbežnom prerokovaní vo svojej doterajšej judikatúre zohľadňuje konkrétne okolnosti prípadu, a v rámci nich tiež intenzitu pochybení, resp. nedostatkov pri postupe alebo rozhodovaní

príslušného orgánu verejnej moci a ich únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práva, ktorého porušenie sa namieta (m. m. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 362/09).

Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného ústavný súd zohľadňujúc všetky okolnosti prípadu dospel k záveru, že pochybenie v postupe špeciálnej prokuratúry síce na jednej strane reálne spôsobilo predĺženie konania o žiadostiach sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ale jeho intenzita nedosahuje mieru, na základe ktorej by ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohol vysloviť porušenie ústavou garantovaných práv sťažovateľa. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku už bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa s ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2010